

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 127/2021 van 28 juli 2021

Betreft: Adviesaanvraag met betrekking tot een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek (CO-A-2021-127)

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"),
aanwezig: mevrouw Marie-Hélène Descamps, mevrouw Alexandra Jaspar, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel et Frank Robben;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van de voorzitter van het directiecomité van de FOD Economie, Séverine Waterbley, ontvangen op 9 juni 2021;

Gelet op de aanvullende informatie, ontvangen op 8 juli 2021;

Gelet op het verslag van Alexandra Jaspar;

Brengt op 28 juli 2021 het volgende advies uit:

I. Onderwerp en context van de aanvraag

1. De voorzitter van het directiecomité van de FOD Economie heeft het advies van de Autoriteit gevraagd over het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek (hierna "het voorontwerp van wet").
2. Volgens de memorie van toelichting heeft dit voorontwerp van wet voornamelijk tot doel de federale regelgeving inzake openbare statistiek in overeenstemming te brengen met de nieuwe nationale en Europese wetgevingen inzake gegevensbescherming.
3. Enkel de bepalingen van het voorontwerp waarbij de Autoriteit opmerkingen heeft, zullen hierna worden besproken. Zonder uitpuittend te willen zijn, geeft de Autoriteit ook uit eigen beweging commentaar bij enkele bepalingen van de bovengenoemde wet van 1962 (hierna "de wet openbare statistiek") die door het voorontwerp van wet niet worden gewijzigd, maar die aanleiding geven tot opmerkingen met betrekking tot de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op de bescherming van persoonsgegevens.

II. Onderzoek

Verwijzing naar de AVG en opname van het begrip 'sleutel van de pseudonimisering' in de wet openbare statistiek (art. 1 van het voorontwerp van wet)

4. Artikel 1 van het voorontwerp past enkele begrippen en definities van de voornoemde wet van 1962 aan door te verwijzen naar de AVG in plaats van naar de oude privacywet, en naar de begrippen van de AVG.
5. Wat betreft de vervanging van de begrippen 'gecodeerde gegevens' en 'logische sleutel' door de begrippen 'pseudonimisering' en 'sleutel van de pseudonimisering', wijst de Autoriteit erop dat pseudonimisering kan gebeuren door middel van verschillende technieken, terwijl de definitie die het voorontwerp geeft van het begrip pseudonimisering (dezelfde als de daarvoor gebruikte definitie van het begrip logische sleutel¹) eenvoudigweg verwijst naar de codering², zonder bij de keuze van de gebruikte technieken minimale beveiligingswaarborgen op te leggen, terwijl het uitvoeren van openbare statistieken van nature belangrijke risico's met zich brengt, gezien het op grote schaal verzamelen van gegevens (in voorkomend geval van bijzondere categorieën van

¹ Namelijk "het concordantiebestand, gevormd door de arbitraire code die aan de identificatiegegevens werd gegeven, aangevuld met identificatiegegevens ».

² Codering is slechts een van de vele pseudonimiseringstechnieken. Zie in dat verband Advies 4/2007 van de Groep artikel 29 over het begrip persoonsgegevens, blz. 19 t.e.m. 22.

gegevens in de zin van de artikelen 9 en 10 van de AVG) en de eventuele databankkoppelingen die het tot gevolg heeft.

6. Bovendien verwijst de definitie van het begrip 'sleutel van de pseudonimisering' naar het gebruik van een arbitraire code en niet van een willekeurige code, terwijl de willekeurige pseudonimisering het beste beschermingsniveau biedt. Het verdient bijgevolg aanbeveling deze verwijzing naar het systematische arbitraire karakter van de gebruikte code te verwijderen.
7. De keuze van de pseudonimeringstechniek die wordt gebruikt voor een statistische studie moet met name de integriteit en de vertrouwelijkheid van de verzamelde gegevens waarborgen. In dat verband moet worden verwezen naar het rapport van het Europees Agentschap voor netwerk- en informatiebeveiliging (ENISA) betreffende pseudonimisering³, dat terecht enerzijds de nadruk legt op het feit dat generatoren van willekeurige getallen (RNG -Random Number Generator), een berichtauthenticatiecode of een hashfunctie met complexe geheime sleutel (MAC - Message Authentication Code) en encryptie, de veiligste pseudonimiseringstechnieken zijn die momenteel beschikbaar zijn in termen van gegevensbescherming, en anderzijds, op het belang van een risicogebaseerde benadering bij de keuze van de gebruikte pseudonimiseringstechniek of, indien nodig, de combinatie van verschillende technieken, om de risico's zoveel mogelijk te beperken voor de betrokkenen van wie het Nationaal Instituut voor de Statistiek⁴ (hierna "het NIS") en de ontvangers van het NIS de gegevens verwerken voor statistische of wetenschappelijke onderzoeksdoeleinden; wat een vereiste van artikel 32 van de AVG is.
8. In de praktijk, al wordt de wetgever aangeraden een minimumbeveiligingsniveau op te leggen, moet de keuze van de gebruikte techniek(en) in concreto voor elke statistische studie door het NIS worden gedocumenteerd nadat een gegevensbeschermingseffectbeoordeling is uitgevoerd overeenkomstig artikel 35 van de AVG.

Kwalificatie van het NIS als verwerkingsverantwoordelijke en taken van openbare dienstverlening van het NIS

9. Artikel 4 van het voorontwerp vervangt artikel 1 quater van de wet openbare statistiek om te bepalen dat de verwerkingen van persoonsgegevens die krachtens de wet openbare statistiek

³ ENISA, <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases> en <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-proposes-best-practices-and-techniques-for-pseudonymisation>; zie in dat verband ook Advies 4/2007 van de Groep artikel 29 over het begrip persoonsgegevens, blz. 19 t.e.m. 22.

Franstalige versie van november 2019, https://www.enisa.europa.eu/publications/pseudonymisation-techniques-and-best-practices_fr

⁴ In het onderhavige advies heeft de Autoriteit ervoor gekozen om de naam "Nationaal Instituut voor de statistiek" voor deze AD van de FOD Economie te gebruiken, aangezien het voorontwerp van wet hierin geen verandering brengt, terwijl institutioneel haar de naam AD Statistiek - Statistics Belgium van de FOD Economie wettelijk is toegekend, en het als nationale statistische overheid in de zin van de Europese Verordening 223/2009 gaat om Statbel.

worden uitgevoerd, onderworpen zijn aan de AVG en de WVG, en om in dat kader het INS als verwerkingsverantwoordelijke te kwalificeren.

10. De eerste zin van artikel 1 quater in ontwerp moet worden geschrapt omdat hij overbodig is en in strijd met het verbod op overschrijving van rechtstreekse toepasselijke Europese normen. Het toepassingsgebied van de WVG is duidelijk vastgesteld en deze wet is van toepassing op verwerkingen van persoonsgegevens die door het NIS worden uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor de AVG.
11. Wat de kwalificatie van het NIS als verwerkingsverantwoordelijke betreft, wijst de Autoriteit er in de eerste plaats op dat moet worden verduidelijkt voor welke verwerkingen deze kwalificatie wordt verleend. Het begrip verwerking van persoonsgegevens in het kader van de onderhavige wet is onduidelijk en biedt niet de transparantie die vereist is voor de wettelijke kwalificatie van verwerkingsverantwoordelijke.
12. Zoals door het Rekenhof is opgemerkt in zijn auditrapport over het NIS van oktober 2014⁵ wordt het begrip openbare statistieken en dus de opdracht van openbare dienstverlening van het NIS niet gedefinieerd in de wet openbare statistiek. In het kader van het beginsel van de verdeling van de administratieve bevoegdheden, dat is vastgelegd in artikel 105 van de Grondwet en artikel 78 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, hebben de administratieve overheden geen andere bevoegdheden dan die welke hun formeel zijn toegekend door de Grondwet en de wetten en decreten die op grond daarvan zijn vastgesteld. Bovendien mag een administratie zoals het NIS, krachtens artikel 6, lid 1, punt e), van de AVG, legitiem enkel verwerkingen van persoonsgegevens uitvoeren indien deze noodzakelijk zijn voor de vervulling van de taak (taken) van openbare dienstverlening die haar is (zijn) opgedragen. Voor zover de beschrijving van die taak of taken van openbare dienstverlening kan bijdragen tot een duidelijke, specifieke en expliciete beschrijving van de doeleinden van de uitgevoerde verwerkingen van persoonsgegevens, moet ervoor worden gezorgd dat in dat opzicht de vereiste voorspelbaarheid in de norm voor de toekenning van de macht/taken van openbare dienstverlening wordt geboden; hetgeen momenteel ontbreekt in de wet openbare statistiek.
13. Wat openbare statistieken betreft, wordt in overweging 162 van de AVG benadrukt dat inzake de verwerking van persoonsgegevens voor statistische doeleinden, in het Unierecht of het lidstatelijk recht met name bepalingen betreffende statistische inhoud, toegangscontrole, specificaties voor het verwerken van persoonsgegevens voor statistische doeleinden en passende maatregelen ter

⁵ Beschikbaar op het volgende adres:

file:///C:/Users/WIN-ON~1/AppData/Local/Temp/2014_42_KwaliteitOverheidsstatistieken.pdf

bescherming van de rechten en vrijheden van de betrokkene en ter verzekering van de statistische geheimhouding, dienen te worden vastgesteld.

14. Zoals blijkt uit de aanvullende informatie, wordt de opdracht van openbare dienstverlening van het NIS uitsluitend op zijn website beschreven op de volgende manier (zonder uitdrukkelijk het doel van openbare statistische studies na te streven): "*opdracht van verzameling, productie en verspreiding van betrouwbare en relevante cijfers over de economie, de samenleving en het grondgebied van België*". De algemeen directeur a.i. verklaart dat het NIS, naast zijn opdracht van productie en verspreiding van openbare statistieken, steeds vaker ingaat op verzoeken om gecodeerde studiegegevens van de universiteiten van het Koninkrijk of van andere openbare besturen.
15. Deze leemte dient derhalve te worden opgevuld door in de wet openbare statistiek te verduidelijken dat het NIS is belast met enerzijds de productie en verspreiding van voor het publiek toegankelijke statistieken die dienen voor de ontwikkeling, uitvoering, controle en evaluatie van overheidsbeleid met betrekking tot de demografische, economische, sociale, ecologische en technologische toestand van het land (artikel 13 van het voorontwerp van wet bepaalt overigens dat het NIS op die gebieden onderzoeken kan uitvoeren), en anderzijds het verstrekken van geanonimiseerde⁶ of gepseudonimeerde studiegegevens met het oog op het opstellen van voorbereidende verslagen voor openbare beleidsprojecten, voor statistische doeleinden of voor wetenschappelijk onderzoek.
16. Wat betreft de keuze van de entiteit die de rol van verwerkingsverantwoordelijke op zich zal nemen voor de verwerking van persoonsgegevens met het oog op de productie en verspreiding van die openbare statistieken, definieert artikel 4, lid 7, van de AVG de verwerkingsverantwoordelijke als "een (...) persoon (...) die (...), alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt". De wettelijke aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke(n) moet passend zijn in het licht van de feitelijke omstandigheden⁷. De aanwijzing van een verwerkingsverantwoordelijke in de regelgeving moet in overeenstemming

⁶ Gegevens worden als geanonimiseerd beschouwd als zij op geen enkele redelijke wijze meer aan een specifieke persoon kunnen worden toegeschreven. Gezien de definitie van persoonsgegevens zoals in artikel 4, lid 1, van de AVG, moet er dus voor worden gezorgd dat de vereiste hoge norm voor anonimisering wordt gehaald (identificatie van een persoon slaat niet enkel op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar ook op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking) en dat de gegevens niet eenvoudigweg worden gepseudonimiseerd.

⁷ Zowel het Europees Comité voor gegevensbescherming als de Autoriteit benadrukken dat het begrip verwerkingsverantwoordelijke vanuit een feitelijk perspectief moet worden benaderd. Zie: Europees Comité voor gegevensverwerking, Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR, version 1.0, adopted on 02 september 2020, blz. 10 e.v. (https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-072020-concepts-controller-and-processor_en) en Gegevensbeschermingsautoriteit, *het punt over de begrippen verwerkingsverantwoordelijke/verwerker in het licht van Verordening (EU) 2016/679 betreffende de bescherming van persoonsgegevens (AVG) en enkele specifieke toepassingen voor vrije beroepen zoals advocaten*, blz. 1 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/begrippen-verwerkingsverantwoordelijke-verwerker-in-het-licht-van-de-verordening-eu-nr.-2016-679.pdf>).

zijn met de rol die deze actor in de praktijk speelt en met de zeggenschap die hij heeft om de doeleinden en essentiële middelen van de verwerking vast te stellen. Anders besluiten zou niet alleen ingaan tegen de letter van de AVG, maar eveneens het doel ervan in gevaar kunnen brengen, namelijk het waarborgen van een coherent en hoog beschermingsniveau voor natuurlijke personen⁸.

17. In navolging van wat het Rekenhof in zijn bovengenoemde audit opmerkte, wijst de Autoriteit erop dat het NIS een algemene directie van de FOD Economie is die geen beheersautonomie heeft. In dat verband wordt in de richtsnoeren 07/2020 van het EDPB over de begrippen verwerkingsverantwoordelijke en verwerker erop gewezen dat in de praktijk in principe de organisatie zelf en niet een individu daarbinnen (zoals de CEO, een werknemer of een lid van de raad van bestuur) (of een gedeelte van die organisatie) als verwerkingsverantwoordelijke optreedt, ook al krijgt een onderdeel van de organisatie de operationele verantwoordelijkheid om te waken over de eenvormigheid van bepaalde verwerkingsactiviteiten die onder de verantwoordelijkheid vallen van de organisatie zelf, die als enige zeggenschap en beslissingsbevoegdheid heeft over de doeleinden en de essentiële elementen van de betrokken verwerking van persoonsgegevens⁹.
18. Er zij eveneens op te worden gewezen dat de wet openbare statistiek specifiek bepaalt dat de instantie die belast is met openbare statistieken autonoom en onafhankelijk moet zijn zowel ten aanzien van de politieke, regelgevende of administratieve diensten en instanties, als ten aanzien van de operatoren uit de particuliere sector (overeenkomstig de desbetreffende Europese regelgeving) (art. 1 bis, 4°, van de wet openbare statistiek). Europese Verordening 223/2009 van 11 maart 2009 betreffende de Europese statistiek verplicht de nationale statistische autoriteiten eveneens tot die onafhankelijkheid, en haar artikel 2, § 1, punt a), definieert die professionele verantwoordelijkheid door erop te wijzen dat het gaat om de keuze van de te gebruiken technieken, definities, methoden en bronnen, en het tijdstip en de inhoud van alle vormen van verspreiding, zonder inmenging van politieke of andere belangengroepen of communautaire of nationale instanties, onverminderd institutionele bepalingen, zoals communautaire of nationale, institutionele of budgettaire voorschriften of definities van statistische behoeften. Zoals blijkt uit de aanvullende informatie die de algemeen directeur a.i. van het NIS heeft verstrekt, wordt het jaarlijks werkprogramma van Statbel (het NIS) enkel goedgekeurd en gevalideerd door zijn leidinggevende ambtenaar en "*binnen de FOD Economie staat het duidelijk vast dat Statbel zijn resultaten meedeelt en publiceert zonder voorafgaande controle, noch door de voorzitter van de FOD Economie, noch door de minister van Economie*". Ook wordt verduidelijkt dat "*de verwerking*

⁸ Lees artikel 6, lid 3, alinea 2, en de overwegingen 8 en 10 van de AVG.

⁹ Eerder genoemde richtsnoeren 07/2020, punt 17.

van de verzamelde gegevens uitsluitend door ambtenaren van Statbel wordt uitgevoerd, wat garandeert dat er een tussenkomst van personen buiten Statbel niet mogelijk is."

19. Indien deze wettelijke vereiste van autonomie en onafhankelijkheid inhoudt dat alleen het NIS bevoegd is om controle uit te oefenen op en beslissingen te nemen aangaande de doeleinden en de essentiële elementen van de verwerkingen van persoonsgegevens die nodig zijn voor de productie en verspreiding van die openbare statistieken (wat het geval lijkt te zijn of zou moeten zijn¹⁰), is zijn kwalificatie van verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens die nodig is voor de productie van door hem geproduceerde en verspreide openbare statistieken, bijgevolg gegrond. De Autoriteit vestigt evenwel de aandacht van de opsteller van het ontwerp op de noodzaak voor de wetgever om alle vereiste wettelijke en organisatorische voorwaarden te scheppen die het NIS toelaten zijn rol van verwerkingsverantwoordelijke ten volle op zich te nemen en over de beslissingsbevoegdheid te beschikken met betrekking tot de bovengenoemde elementen, aangezien het ontbreken van beheersautonomie gevolgen kan hebben voor de middelen waarover het beschikt om de essentiële elementen van de verwerkingen van persoonsgegevens te bepalen die hij uitvoert om zijn opdracht van productie en verspreiding van openbare statistieken te vervullen.
20. Om te antwoorden op de vraag van de aanvrager van het advies op zijn adviesaanvraagformulier, is het gebrek aan rechtspersoonlijkheid van het NIS a priori geen belemmering voor zijn kwalificatie als verwerkingsverantwoordelijke. Wat betreft de vraag of het NIS als enige verantwoordelijk zal worden gesteld in geval van een inbreuk op de AVG, kan de Autoriteit zich op dat punt in abstracto niet uitspreken, behalve eraan te herinneren dat de verwerkingsverantwoordelijke een van de actoren is op wie de door de AVG opgelegde verplichtingen rusten en die kan worden gesanctioneerd voor het niet naleven van deze verplichtingen. Overigens is het de Geschillenkamer van de Autoriteit die de bevoegdheid heeft om zich in concreto over deze zaak uit te spreken.

Mededeling van gepseudonimiseerde gegevens door het NIS voor statistische doeleinden en wetenschappelijk onderzoek, en grensoverschrijdende gegevensstromen door het NIS (art. 15 van de wet openbare statistiek)

21. Artikel 5 van het voorontwerp van wet is een aanpassing van artikel 15 van de wet openbare statistiek betreffende de mededeling van gecodeerde studiegegevens door het NIS aan derden.

Gegevensmededelingprotocol en vertrouwelijkheidscontract

¹⁰ Voor zover de voornoemde taak van openbare dienstverlening hem eveneens uitdrukkelijk bij wet is opgedragen.

22. De eerste wijziging in ontwerp houdt rekening met de afschaffing van het Statistisch sectorcomité. Het voorontwerp vervangt de voorgaande machtiging van dit sectorcomité door het advies van de functionaris voor gegevensbescherming en bepaalt dat deze gegevens voortaan worden meegedeeld na het advies van de functionaris voor gegevensbescherming en met een vertrouwelijkheidscontract. De memorie van toelichting verduidelijkt in dat verband dat wat finaliteit en inhoud betreft er geen verschil moet worden gemaakt tussen een vertrouwelijkheidscontract in de zin van de wet openbare statistiek en een gegevensuitwisselingsprotocol opgesteld in de zin van artikel 20 van de WVG.
23. Het is volkomen gepast dat de functionaris voor gegevensbescherming van het NIS zijn advies geeft over elk project waarbij het NIS gepseudonimiseerde gegevens meedeelt voor statistische doeleinden. Het is echter onjuist om het gegevensmededelingsprotocol in de zin van artikel 20 van de WVG gelijk te stellen met een vertrouwelijkheidscontract. Terwijl een vertrouwelijkheidscontract tussen het NIS en zijn ontvangers in hoofdzaak beoogt deze laatsten te verplichten tot naleving van de statistische geheimhouding, heeft het protocolakkoord dat tussen het NIS en zijn ontvangers moet worden gesloten in toepassing van artikel 20 van de WVG, tot doel het NIS te verplichten te controleren of de mededeling van gecodeerde gegevens die het zal uitvoeren in overeenstemming met de AVG is, en dit te rechtvaardigen. De vereisten van de AVG en de WVG moeten wat betreft de voorwaarden waaronder persoonsgegevens aan derden mogen worden meegedeeld, voor de verwerkingsverantwoordelijken als leidraad dienen bij het sluiten van het protocol. Het is in dat verband van belang eraan te herinneren dat artikel 24 van de AVG de verwerkingsverantwoordelijke oplegt "passende technische en organisatorische maatregelen te treffen [wat betreft de aard, de omvang, de context en de doeleinden van de verwerking, evenals de risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen] om te waarborgen en te kunnen aantonen dat de verwerking in overeenstemming met deze verordening wordt uitgevoerd." In artikel 15 in ontwerp van de wet openbare statistiek dient derhalve uitdrukkelijk te worden verwezen naar de inachtneming van artikel 20 van de WVG, en ter waarborging van de rechten en vrijheden van de betrokkenen¹¹ en van de rechtszekerheid, moet uitdrukkelijk worden bepaald dat dit protocol de elementen bedoeld in artikel 20 moet bevatten.

Transparantie van de gegevensmededelingen en koppeling van databanken

24. De Autoriteit is bovendien van mening dat moet worden gezorgd voor een passende bekendmaking van deze protocollen en databankkoppelingen die voor statistische doeleinden worden verwezenlijkt. De opsteller van het voorontwerp moet erop toezien dat hij het NIS op dat

¹¹ Specifiek vereist voor de verwerking met het oog op statistische doeleinden, zoals blijkt uit artikel 89, lid 1, van de AVG.

vlak actieve en doeltreffende bekendmakingsmaatregelen oplegt, zodat iedere belangstellende op eenvoudige wijze, via een efficiënte zoekmachine, kennis kan nemen van de bijzonderheden van de door het NIS verrichte gegevensmededelingen en databankkoppelingen. De Autoriteit beveelt dan ook aan deze protocollen te publiceren in het Belgisch Staatsblad en op de website van het NIS (met aanreiking van een efficiënte zoekmachine). Indien het NIS zorgt voor een publicatie van zijn protocollen op een gemakkelijk toegankelijk gedeelte van zijn website, waarbij de belangrijkste kenmerken van de betrokken gegevensuitwisselingen worden belicht (identificatie van de ontvanger, categorie van betrokken gegevens en statistisch doeleinde waarvoor de gegevens zullen worden gebruikt), en een zoekmachine ter beschikking van het publiek wordt gesteld waarmee het opzoeken kan doen in de volledige tekst van die protocollen, volstaat een publicatie in het Belgisch Staatsblad van de relevante URL-link(s) van zijn website. Met betrekking tot de volkstelling voor statistische doeleinden heeft het Duits Constitutioneel Hof bijvoorbeeld reeds in 1983 het recht op informatieve autonomie ontwikkeld door erop te wijzen dat de ondoorzichtigheid van informatiestromen van persoonsgegevens niet alleen de ontwikkelingsvrijheid van mensen belemmert, maar ook een invloed heeft op *"het algemeen welzijn, de persoonlijke ontwikkeling, die een elementaire voorwaarde is voor het functioneren van een vrije en democratische samenleving gebaseerd op het vermogen van haar burgers om te handelen en samen te werken"*, en te concluderen dat dit vereist dat de wetgever organisatorische en procedurele waarborgen biedt om de gevaren van schending van persoonlijkheidsrechten tegen te gaan¹².

Grensoverschrijdend gegevensverkeer

25. Artikel 5 van het voorontwerp van wet voegt ook een nieuwe ontvanger toe van de mededeling door het NIS van gepseudonimiseerde gegevens voor statistische doeleinden of voor wetenschappelijk onderzoek, namelijk *"de multilaterale organisaties waarvan de Belgische staat lid is en die voldoen aan de in de AVG vermelde vereisten"*.
26. De bewoordingen "en die voldoen aan de in de AVG vermelde vereisten" zijn verwarrend en moeten worden geschrapt. Het is immers aan het NIS¹³ om na te gaan of een grensoverschrijdende stroom van persoonsgegevens al dan niet kan worden gerealiseerd, en om in voorkomend geval passende waarborgen vast te stellen.

¹² Over dit onderwerp, zie Y. Poulet, *La vie privée à l'heure de la société du numérique*, Essai, Collection du CRIDS, 2019, Larcier, blz. 41 e.v.

¹³ Of aan de FOD Economie in functie van de conclusies die de opsteller van het voorontwerp trekt door de hierboven uiteengezette criteria voor de kwalificatie als verwerkingsverantwoordelijke toe te passen, en de aanpassingen die hij dienovereenkomstig aan zijn voorontwerp van wet aanbrengt. In het vervolg van de toelichting wordt naar het NIS verwezen, maar dit laat deze conclusies en aanpassingen onverlet.

27. Het NIS kan persoonsgegevens (met inbegrip van gepseudonimiseerde gegevens) alleen doorgeven aan derden buiten de Europese Unie of aan internationale organisaties waarop de AVG niet van toepassing is, onder de voorwaarden die in de artikelen 44 en volgende van de AVG zijn vastgelegd. In dit verband, indien de ontvangende internationale organisatie het voorwerp heeft uitgemaakt van een adequaatheidsbesluit in de zin van artikel 45 van de AVG, kan de doorgifte zonder verdere voorafgaande controle van de kwestie van grensoverschrijdende stromen van persoonsgegevens, plaatsvinden. Bij gebrek aan een dergelijk besluit, kan het NIS de gegevens alleen aan een internationale organisatie doorgeven nadat passende waarborgen zijn geboden en op voorwaarde dat de betrokkenen over afdwingbare rechten en doeltreffende rechtsmiddelen beschikken. In het onderhavige geval, kan het NIS na goedkeuring door de Autoriteit en raadpleging van het EDPB, ofwel specifieke bepalingen vaststellen die voorzien in afdwingbare en doeltreffende rechten voor de betrokkenen die in de bindende administratieve regelingen tussen het NIS en de ontvangende internationale organisatie worden opgenomen, ofwel contractbepalingen (ad hoc) vaststellen met de internationale organisaties, waarbij de nodige technische beschermingsmaatregelen worden getroffen in functie van het resultaat van de effectbeoordeling van de doorgifte van gegevens (wat met name een analyse in concreto impliceert van de wetgeving die van toepassing is op de ontvangende internationale organisatie en de concrete toepassing daarvan)¹⁴. Zonder voorafgaande toestemming van de Autoriteit, kan het NIS ook standaardcontractbepalingen vaststellen die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd.

Verstrekking van geanonimiseerde gegevens waar mogelijk in plaats van gepseudonimiseerde gegevens

28. Artikel 5 van het voorontwerp van wet schrapt het derde lid van artikel 15 van de wet openbare statistiek dat het volgende bepaalt: "Het Statistisch Toezichtscomité staat de mededeling van deze gecodeerde studiegegevens enkel toe wanneer de mededeling een wezenlijk deel uitmaakt van de in het vertrouwelijkheidscontract omschreven statistische doelstellingen." De Autoriteit raadt aan dit te vervangen door het volgende lid: "Het NIS deelt aan de in lid 1 bedoelde ontvangers alleen de gepseudonimiseerde studiegegevens mee die strikt relevant en noodzakelijk zijn voor de door hen verrichte statistische studie, en wanneer voor laatstgenoemden geanonimiseerde gegevens niet volstaan", en dit overeenkomstig artikel 89, lid 1, van de AVG.

¹⁴ Zie in dat verband Aanbeveling 01/2020 van het EDPB inzake maatregelen ter aanvulling op doorgifte-instrumenten teneinde naleving van het beschermingsniveau van persoonsgegevens in de Unie te waarborgen, aangenomen op 10 november 2020, beschikbaar op het volgende adres: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2020/recommendations-012020-measures-supplement_nl en Aanbeveling 02/2020 van het EDPB over de Europese essentiële garanties voor de surveillancemaatregelen, aangenomen op 10 november 2020, beschikbaar op het volgende adres: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/recommendations/recommendations-022020-european-essential-guarantees_nl

29. Ten slotte geeft artikel 15 van de wet openbare statistiek aanleiding tot drie opmerkingen van de Autoriteit met betrekking tot het recht op bescherming van persoonsgegevens.

Verduidelijking van het doel waarvoor gepseudonimiseerde gegevens ter beschikking mogen worden gesteld

30. Eerst en vooral moet uitdrukkelijk worden gepreciseerd dat de gepseudonimiseerde studiegegevens die door het NIS aan de ontvangers bedoeld in artikel 15, eerste lid, 1° t.e.m. 3^o¹⁵ worden meegedeeld, alleen mogen worden meegedeeld voor openbare statistische doeleinden¹⁶, en meer in het bijzonder, zoals blijkt uit de aanvullende informatie, om "*voorbereidende studies voor het beleid uit te voeren op basis van statistisch onderzoek teneinde de reikwijdte van mogelijke initiatieven te kennen*". Ook moet, ter waarborging van de rechten en vrijheden van de betrokkenen worden bepaald dat deze ontvangers bij de productie van de statistieken (die zij op basis van die gepseudonimiseerde gegevens opstellen, die zij ter beschikking stellen van de politieke besluitvormers) gebonden zijn aan de beginselen in artikel 1 bis van de wet openbare statistiek (beginsel van rechtmatigheid en eerlijkheid, beginsel van finaliteit, beginsel van evenredigheid, beginsel van onpartijdigheid, objectiviteit en professionele onafhankelijkheid), bij gebreke waarvan alleen het NIS (of een soortgelijke instantie die wettelijk gebonden is aan deze statistische beginselen) rechtmatig met de opstelling van deze statistieken kan worden belast. Indien de statistische diensten van deze ontvangers overigens gebonden zijn door een statistisch programma, moet worden gepreciseerd dat enkel de gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van die programma's mogen worden verkregen.

Voorafgaande verificatie van de hoedanigheid van wetenschappelijk onderzoeker

31. Artikel 15, eerste lid, 4°, bepaalt dat "het NIS gepseudonimiseerde studiegegevens kan meedelen aan *"natuurlijke en rechtspersonen die een wetenschappelijk onderzoeksdoel nastreven, wanneer een daartoe strekkende aanvraag wordt ingediend, tezamen met een welomschreven onderzoeksproject dat aan de geldende wetenschappelijke normen beantwoordt, een voldoende gedetailleerde opsomming van de te raadplegen gegevens omvat, de analysemethodes beschrijft en een raming geeft van de vereiste tijd"*.

¹⁵ Het gaat om FOD's of instellingen van algemeen belang die van de staat afhangen, ministeriële departementen van gefedereerde entiteiten en provinciale en gemeentelijke administraties; met uitzondering van fiscale besturen.

¹⁶ Wat momenteel niet duidelijk genoeg blijkt uit artikel 15 van deze wet.

32. In dat verband acht de Autoriteit het aangewezen om deze toegang tot gegevens voor wetenschappelijk onderzoek adequater te regelen, door naar het voorbeeld van Verordening nr. 557/2013¹⁷ van de Europese Commissie, te bepalen dat het enkel kan gaan om erkende onderzoeksinstellingen. Daartoe moeten bij wet- of regelgeving de criteria op basis waarvan die erkenning kan plaatsvinden, worden vastgesteld. Artikel 4 van de bovengenoemde Europese verordening zal daarbij een nuttige bron van inspiratie zijn. Het bepaalt: "*De erkenning van onderzoeksinstellingen geschiedt op basis van criteria betreffende:*
- a) het doel van de instelling; dit doel wordt beoordeeld aan de hand van het statuut, de opdracht of een andere bestemmingsverklaring van de instelling; het doel van de instelling omvat een verwijzing naar onderzoek;*
 - b) de goede staat van dienst of gevestigde reputatie van de instelling wat betreft het produceren van kwaliteitsonderzoek en de bekendmaking ervan; de ervaring van de instelling met de uitvoering van onderzoeksprojecten wordt beoordeeld aan de hand van onder andere beschikbare lijsten van publicaties en onderzoeksprojecten waarbij de instelling betrokken was;*
 - c) de interne organisatorische regelingen voor onderzoek; de onderzoeksinstelling is een op onderzoek gerichte afzonderlijke organisatie met rechtspersoonlijkheid of een onderzoeksafdeling binnen een organisatie; zij moet onafhankelijk zijn, autonoom wetenschappelijke conclusies kunnen formuleren en losstaan van de beleidsgebieden van de instantie waartoe zij behoort;*
 - d) de maatregelen die zijn getroffen om de gegevens te beveiligen; de onderzoeksinstelling voldoet aan de technische en infrastructurele vereisten om de beveiliging van gegevens te waarborgen.*
33. Wanneer het NIS in zijn huidige praktijk gepseudonimiseerde gegevens moet meedelen aan andere onderzoeksinstellingen dan die welke deel uitmaken van de erkende onderzoeksinstellingen die de Europese Commissie (Eurostat) op haar website publiceert, moet het NIS worden verplicht de geactualiseerde lijst van deze door hem erkende onderzoeksinstellingen op zijn website te publiceren, ten behoeve van de transparantie voor de betrokkenen.

Rekening houden met het bestaan van redelijke middelen waarmee op indirecte wijze betrokkenen kunnen worden geïdentificeerd

34. Het vierde lid¹⁸ van artikel 15 dient ten slotte te worden aangepast omdat de erin opgenomen criteria voor heridentificatie niet overeenstemmen met de stand van de techniek, aangezien bij

¹⁷ Verordening 557/2013 van de Commissie van 17 juni 2013 tot uitvoering van Verordening (EU) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de Europese statistiek, wat de toegang tot vertrouwelijke gegevens voor wetenschappelijke doeleinden betreft, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 831/2002 van de Commissie.

¹⁸ Dit bepaalt: "*De kenmerken waarmee de aangever geïdentificeerd kan worden, worden weggehaald en, alvorens ze meegedeeld worden, voorzien van een code, opdat de verantwoordelijke voor het onderzoek de verkregen gegevens redelijkerwijs niet tot de aangever zou kunnen herleiden*".

een slecht beveiligde pseudonimiseringstechniek het risico bestaat van heridentificatie met behulp van andere dan de beschikbaar gestelde gegevens, en dat dit uiteraard in de mate van het mogelijke moet worden vermeden¹⁹. Hieraan moet worden verholpen door te bepalen dat het NIS, voordat gepseudonimiseerde gegevens worden meegedeeld, een grondige voorafgaande analyse uitvoert om ervoor te zorgen dat de heridentificatie van de betrokkenen over wie de informatie wordt meegedeeld, redelijkerwijs enkel mogelijk is met behulp van de sleutel van de pseudonimisering.

Gescheiden opslag door het NIS van de identificatiegegevens en de informatie over de betrokkenen (studiegegevens) (artikel 6 van het voorontwerp)

35. Artikel 6 van het voorontwerp behelst een aanpassing van artikel 7²⁰ van de wet openbare statistiek dat voorziet in een beschermingsmaatregel voor personen over wie gegevens worden verzameld, door hun *identificatiegegevens of bijkomende gegevens* gescheiden op te slaan van de *studiegegevens die voor de productie van de statistiek worden gebruikt*.
36. In de eerste plaatst beveelt de Autoriteit aan het begrip 'bijkomende gegevens' te schrappen, aangezien dit niet wordt gedefinieerd, of anders, de definitie van dit begrip in de wet openbare statistiek toe te voegen met het oog op de rechtszekerheid en het waarborgen van de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Het begrip 'identificatiegegevens' dient ten behoeve van de rechtszekerheid en de transparantie eveneens in de wet openbare statistiek te worden gedefinieerd. Het begrip 'rechtstreekse identificatiegegevens' lijkt overigens meer in overeenstemming te zijn met de bedoeling van de opsteller van het voorontwerp. Zoals inderdaad blijkt uit de aanvullende informatie "*beoogt artikel 17 van de statistiekwet dat de individuele identificatiegegevens (bijvoorbeeld de naam en het adres of het rijksregisternummer) van de betrokken personen of geïndividualiseerde entiteiten zo spoedig mogelijk worden gescheiden van de studiegegevens*".
37. Voor de wijziging in ontwerp gaat het om het systematisch uitstellen van deze maatregel van gescheiden opslag tot na de controle- of koppelingswerkzaamheden. Aangezien de controlewerkzaamheden per definitie noodzakelijk zijn, bevestigt de Autoriteit het relevante

¹⁹ Zie in dat verband het eerder genoemde rapport van het ENISA over pseudonimiseringstechnieken, en blz. 19 e.v. van het advies van de WP29 over het begrip persoonsgegevens.

²⁰ Dit artikel bepaalt: "*Wanneer de verzameling van individuele gegevens nodig blijkt, wordt de bescherming ervan van bij hun ontvangst verwezenlijkt door de identificatie- of bijkomende gegevens en de studiegegevens, die gebruikt worden om de statistiek op te maken, gescheiden te bewaren. Die scheiding kan, na advies van de Hoge Raad voor de Statistiek, worden uitgesteld wanneer de aard zelf van de statistische verwerking vereist dat koppelings- of andere verwerkingswerkzaamheden worden ingeleid en voor zover er veiligheidsmaatregelen worden genomen overeenkomstig de schriftelijk gegeven richtlijnen van de afgevaardigde voor de gegevensbescherming.*" »

karakter van de voorgestelde aanpassing, maar wijst zij erop dat ter waarborging van de rechten en vrijheden van de betrokkenen, de begrippen controle- en koppelingswerkzaamheden in de wet openbare statistiek moeten worden gedefinieerd, en moet worden gepreciseerd dat het NIS deze scheiding zo spoedig mogelijk uitvoert. Uit de aanvullende informatie die is verstrekt door de algemeen directeur a.i. van het NIS blijkt overigens dat *"het principe is de pseudonimisering zo spoedig mogelijk in het productieproces van statistieken uit te voeren"*.

38. De Autoriteit wijst er evenwel op dat koppelingen van databanken die nodig zijn voor de uitvoering van een statistische studie, in bepaalde gevallen met gepseudonimiseerde gegevens mogen worden uitgevoerd. Derhalve moet duidelijk worden gemaakt dat de koppelingswerkzaamheden die deze gescheiden opslag kunnen uitstellen, uitsluitend die zijn welke niet met behulp van gepseudonimiseerde gegevens kunnen worden uitgevoerd.
39. Verder heeft de Autoriteit, in het licht van de aanpassing van het ontwerp, bedenkingen bij de relevantie van het behoud van het tweede lid van artikel 17 van de wet openbare statistiek dat bepaalt: *"Die scheiding kan, na advies van de Hoge Raad voor de Statistiek, worden uitgesteld wanneer de aard zelf van de statistische verwerking vereist dat koppelings- of andere verwerkingswerkzaamheden worden ingeleid en voor zover er veiligheidsmaatregelen worden genomen overeenkomstig de schriftelijk gegeven richtlijnen van de afgevaardigde voor de gegevensbescherming."*²¹
40. Op de vraag wat de andere verwerkingswerkzaamheden zijn zoals bedoeld in artikel 17, tweede lid, die een uitstel in de scheiding tussen de directe identificatiegegevens en de gepseudonimiseerde studiegegevens tot gevolg kunnen hebben, werd verduidelijkt dat daarmee wordt bedoeld: *"de kwaliteitscontrole van de gegevens. Deze werkzaamheden houden met name in dat soms opnieuw contact met de aangever wordt opgenomen om na te gaan of de meegedeelde informatie beantwoordt aan wat was gevraagd."* Bij gebrek aan een relevante rechtvaardiging op dit punt, moet dit lid worden geschrapt, aangezien het eerste lid, indien gewijzigd zoals voorgesteld, zal voorzien in de opschorting van de scheidingswerkzaamheden tot de voltooiing van de kwaliteitscontrole van de verzamelde gegevens.
41. Zolang deze scheiding niet is uitgevoerd, moeten de verzamelde primaire gegevens overigens bewaard worden met een hoog beveiligingsniveau, overeenkomstig artikel 32 van de AVG.

²¹ Deze bepaling roept ook opmerkingen op met betrekking tot de taken die de wet openbare statistiek toekent aan de functionaris voor gegevensbescherming, die niet in overeenstemming zijn met de rol die de AVG deze laatste toekent, die alleen een rol als raadgever voor de verwerkingsverantwoordelijke kan hebben in verband met te nemen maatregelen om te voldoen aan de AVG, en geen rol bij het beslissen over de daartoe noodzakelijke maatregelen of bij de uitvoering van die maatregelen zelf (zie hierna). Indien deze bepaling behouden blijft, dient zij eveneens dienovereenkomstig te worden aangepast om haar in overeenstemming met de AVG te brengen. De bewoordingen "overeenkomstig de schriftelijk gegeven richtlijnen van" moeten worden vervangen door "na schriftelijk advies van"

42. Ook zou in artikel 17 van de wet openbare statistiek moeten worden verduidelijkt dat zolang de door het NIS verzamelde gegevens niet gescheiden zijn, alleen de personeelsleden die zijn belast met het verzamelen van primaire gegevens en zij die zijn belast met controlewerkzaamheden, en in voorkomend geval van koppelingswerkzaamheden, er toegang toe mogen hebben.
43. Ten slotte vestigt de Autoriteit de aandacht van het NIS op het feit dat zodra zij niet meer nodig zijn voor de uitvoering van de statistische studie of het wetenschappelijk onderzoek waarvoor de gegevens zijn verzameld, de identificatiegegevens van de betrokkenen niet langer mogen worden bewaard, onder voorbehoud van een specifieke wettelijke bepaling die deze verdere bewaring regelt overeenkomstig de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid en het beginsel van voorspelbaarheid (zie het punt hieronder over de opslag van gegevens).

Pseudonimisering van individuele gegevens - maatregelen ter bescherming van de sleutels van de pseudonimisering (art. 7 van het voorontwerp)

44. Artikel 7 van het voorontwerp vervangt het huidige artikel 17 bis van de wet openbare statistiek en bepaalt dat "*de studiegegevens worden gecodeerd, zodat de aangever enkel geïdentificeerd kan worden door middel van een code*" in de volgende bewoordingen:
"De bescherming, zoals voorzien in artikel 17, eerste lid, wordt bereikt door pseudonimisering van de individuele gegevens²².
De functionaris voor gegevensbescherming van het NIS waakt er over dat de sleutels van de pseudonimisering waarmee de gepseudonimiseerde gegevens terug aan de identificatiegegevens kunnen worden gekoppeld enkel voor statistische doeleinden worden gebruikt."
45. Eerst en vooral wijst de Autoriteit er opnieuw op dat de wet openbare statistiek beter moet benadrukken dat wanneer een statistische studie (of, in het geval van mededeling aan derden bedoeld in artikel 15 van de wet openbare statistiek, een wetenschappelijk onderzoek), kan worden uitgevoerd door gebruikmaking van geanonimiseerde gegevens, uitsluitend dat soort gegevens mogen worden verwerkt of meegedeeld. Artikel 89, lid 1, van de AVG, bepaalt inderdaad: "*Wanneer die doeleinden kunnen worden verwezenlijkt door verdere verwerking die de identificatie van betrokkenen niet of niet langer toelaat, moeten zij aldus worden verwezenlijkt*".
46. Hiernaar gevraagd, verduidelijkte de algemeen directeur a.i. van het NIS dat het niet mogelijk was om kwaliteitsstatistieken op te stellen op basis van geanonimiseerde gegevens, en dat *de anonimisering van microgegevens een verlies van informatie tot gevolg heeft en de uitbreiding*

²² Het begrip 'individueel gegeven' wordt door de statistiekwet gedefinieerd als iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare statistische eenheid (die zelf wordt gedefinieerd als "een observatie- of meeteenheid waarvoor gegevens worden verzameld of afgeleid"), en kan dus slaan op persoonsgegevens in de zin van de AVG.

van het onderzoek onmogelijk maakt. Om elk risico op identificatie te vermijden moet bepaalde informatie inderdaad worden omgezet: de waarde van bepaalde kwantitatieve variabelen die een indirecte identificatie mogelijk maken, moet bijvoorbeeld worden vervangen door het behoren tot een waardeklasse. Artikel 15 van de wet openbare statistiek legt Statbel trouwens de verplichting op gecodeerde studiegegevens en niet geanonimiseerde gegevens te verstrekken".

47. Om te beginnen wijst de Autoriteit erop dat het NIS gehouden is de AVG te eerbiedigen wanneer het persoonsgegevens meedeelt. Het feit dat artikel 15 van de wet openbare statistiek het NIS machtigt gecodeerde gegevens mee te delen ontslaat het NIS niet van de verplichting tot naleving van de AVG. Wanneer geanonimiseerde gegevens volstaan voor het uitvoeren van voorbereidende studies voor het beleid op basis van statistisch onderzoek, om de reikwijdte van mogelijke initiatieven te kennen, voor statistische doeleinden of voor wetenschappelijk onderzoek, moeten alleen die gegevens worden meegedeeld, zelfs al is het maar in beperkte gevallen. De mededeling van dergelijke gegevens vormt een passende waarborg tegen de besluitvorming ten aanzien van de personen waarop de meegedeelde informatie betrekking heeft; hetgeen des te belangrijker is wanneer informatie ter beschikking wordt gesteld van besturen die over besluitvormingsbevoegdheid ten aanzien van de betrokkenen beschikken; hetgeen niet het voorrecht van de fiscale besturen alleen is.
48. Het begrip "statistische doeleinden" dat in artikel 17 bis, tweede lid, in ontwerp wordt gebruikt, is onduidelijk en biedt niet de rechtszekerheid die nodig is ter waarborging van de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Het doel waarvoor de sleutel van de pseudonimisering van de meedeelde/gebruikte gegevensverzameling voor statistische doeleinden kan worden gebruikt, moet nauwkeuriger worden bepaald. Zoals blijkt uit de aanvullende informatie *"is een dergelijke sleutel noodzakelijk voor de eventuele heridentificatie van de gegevens. Dit kan nodig zijn om longitudinale studies uit te voeren en te zorgen voor koppelingen met andere gegevensbronnen."* Aangezien eventuele noodzakelijke koppelingswerkzaamheden worden uitgevoerd vóór de pseudonimisering van de verzamelde persoonsgegevens, of in bepaalde gevallen met gepseudonimiseerde gegevens kunnen worden uitgevoerd, maakt a priori enkel het opnieuw contacteren van de betrokkenen in een later stadium in het geval van een statistische longitudinale studie, het gebruik van de sleutel van de pseudonimiseren, noodzakelijk en relevant. Artikel 17 bis van het ontwerp van de wet openbare statistiek moet dus in die zin worden verduidelijkt.
49. Uit de aanvullende informatie blijkt dat *"slechts een beperkt aantal personen bij Statbel die onder toezicht van de DPO van Statbel werken, toegang hebben tot de sleutels van de pseudonimisering"*. Behalve het opnemen in de wet openbare statistiek van de wettelijke doeleinden waarvoor deze sleutels van de pseudonimisering voor heridentificatie mogen worden gebruikt, is het raadzaam uitdrukkelijk te bepalen dat, wanneer de sleutels van de

pseudonimisering door het NIS moeten worden bewaard voor het uitvoeren van een statistische studie of een wetenschappelijk onderzoek, specifieke maatregelen moeten worden genomen om de vertrouwelijkheid van deze sleutels te waarborgen, afhankelijk van het soort pseudonimiseringsscenario dat wordt gebruikt. De wet openbare statistiek dient ook te bepalen welke soorten functies binnen het NIS toegang tot deze sleutels hebben. Voort moet ook worden voorzien in het verplicht bijhouden van een register van de toegang tot de sleutels met vermelding van wie toegang heeft gehad, wanneer en waarom.

50. Zoals blijkt uit het rapport van het ENISA van 2019 moet de geheimhouding van de pseudonimisering altijd worden beschermd door passende technische en organisatorische maatregelen die afhangen van het pseudonimiseringsscenario in kwestie. Behalve de scheiding van het pseudonimiseringsgeheim van de studiegegevensverzameling, moet het pseudonimiseringsgeheim veilig van alle risicovolle opslagmedia worden verwijderd (opslagsysteem en geheugen), en moeten toereikende regels voor de controle op de toegang worden ingevoerd om ervoor te zorgen dat enkel gemachtigde entiteiten toegang hebben tot het geheim. Voorts, indien het pseudonimiseringsgeheim op een computer wordt bewaard, moet dit worden versleuteld volgens de huidige beste praktijken met een opslag en beheer van sleutels die is afgestemd op het gebruikte type versleuteling. De opsteller van het voorontwerp dient dan ook zijn voorontwerp van wet of, in voorkomend geval, het koninklijk uitvoeringsbesluit van de wet openbare statistiek van 13 juni 2014, aan te passen.

De rol van de functionaris voor gegevensbescherming van het NIS (artikelen 7, 10 en 11 van het voorontwerp)

51. Eveneens met betrekking tot artikel 7 van het voorontwerp van wet, wijst de Autoriteit erop dat door de functionaris voor gegevensbescherming (DPO) te belasten met het toezicht op de beperking van het gebruik van pseudonimiseringssleutels tot statistische doeleinden, de opsteller van het voorontwerp de rol van de verwerkingsverantwoordelijke verwacht met die van de DPO. Zoals reeds is opgemerkt door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in haar Aanbeveling 04/2017²³, bestaat de rol van de DPO in "*het advies verstrekken en begeleiden van de verwerkingsverantwoordelijke bij de uitvoering van de AVG, alsook de controle*" en heeft hij geen operationele noch beslissingsbevoegdheid bij de uitvoering van gegevensverwerkingen. De DPO "*is daarentegen diegene die de verwerkingsverantwoordelijke adviseert over de manier waarop die verwerkingen moeten worden verricht. Op dezelfde wijze is hij betrokken bij de*

²³ Aanbeveling 04/2017 betreffende de aanwijzing van een functionaris voor gegevensbescherming in toepassing van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en in het bijzonder de toelaatbaarheid van de cumulatie van deze functie met andere functies waaronder die van veiligheidsconsulent.

gegevensbeschermingseffectenbeoordeling zonder daarvoor evenwel de verantwoordelijkheid te dragen (wat toekomt aan de verwerkingsverantwoordelijke), hij zal de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker adviseren over de beveiliging zonder zelf de noodzakelijke maatregelen uit te voeren. Indien hij dit zou doen, zou hij zich ten aanzien van zijn functie in een ontoelaatbaar belangenconflict bevinden"²⁴. Opdat dit artikel 17 bis in ontwerp in overeenstemming met de AVG zou zijn, dient aan het NIS de taak te worden toevertrouwd van het beschermen van de pseudonimiseringsleutels en het vaststellen van organisatorische en/of technische maatregelen, waarbij het finaliteitsbeginsel bij het gebruik van deze sleutels in acht wordt genomen.

52. Om dezelfde redenen en wegens onnodige herhaling en het in strijd zijn met het beginsel van het verbod op overschrijving van Europese regelgevingen²⁵, moet artikel 17 sexies in ontwerp dat bepaalt dat "de taken van de functionaris voor gegevensbescherming deze zijn bedoeld in de algemene verordening gegevensbescherming evenals in de bepalingen van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en van deze wet" worden geschrapt. Als antwoord op een vraag hieromtrent verduidelijkte het NIS dat de reden voor deze precisering het feit was dat het statistisch geheim²⁶ niet alleen natuurlijke personen, maar ook rechtspersonen beschermt. In plaats daarvan moet derhalve worden gepreciseerd dat naast de taken die hem door de AVG zijn opgedragen, de DPO de leidinggevende ambtenaar van het NIS adviseert over de te nemen maatregelen om de bescherming van het statistisch geheim te waarborgen, dat niet alleen betrekking heeft op natuurlijke personen maar ook op rechtspersonen. De wetgever moet erop toezien dat het NIS over de nodige controlemiddelen beschikt om na te gaan of dit finaliteitsbeginsel wordt nageleefd door de ontvangers van de geanonimiseerde of gepseudonimiseerde gegevens die door het NIS beschikbaar worden gesteld.
53. De Autoriteit wijst er tevens op dat het aan de ambtenaren van de dienst "vaststelling van een inbreuk" van het NIS is om inbreuken te onderzoeken en vast te stellen die worden gepleegd op de bepalingen van de wet openbare statistiek (art. 19 van de wet openbare statistiek en KB van 10 november 2009 houdende de aanduiding van de Staatsambtenaren bedoeld in artikel 19). Als

²⁴ Ibidem, blz. 18.

²⁵ Ter herinnering, en zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie consequent in zijn vaste rechtspraak heeft geoordeeld, houdt de rechtstreekse toepasselijkheid van Europese verordeningen een verbod in op een overschrijving ervan in nationaal recht, omdat een dergelijke procedure "een dubbelzinnigheid kan inhouden met betrekking tot zowel de juridische aard van de toepasselijke bepalingen als het tijdstip van de inwerkingtreding ervan" (HvJ-EU, 7 februari 1973, Commissie vs. Italië (C-39/72), Jurisprudentie, 1973, blz. 101, § 17). Zie ook en met name HvJ-EU, 10 oktober 1973, Fratelli Variola S.p.A. vs. Amministrazione italiana delle Finanze (C-34/73), Jurisprudentie, 1973, blz. 981, § 11; HvJ-EU, 31 januari 1978, Ratelli Zerbone Snc vs. Amministrazione delle finanze dello Stato, Jurisprudentie (C-94/77), 1978, blz. 99, §§ 24-26..

²⁶ Waarvan de betekenis in artikel 1 ter van de statistiekwet als volgt wordt omschreven: "*Statistische geheimhouding betekent dat gegevens die verband houden met afzonderlijke statistische eenheden en rechtstreeks voor statistische doeleinden zijn verzameld of onrechtstreeks aan administratieve of andere bronnen zijn ontleend, worden beschermd tegen iedere schending van het recht op geheimhouding. Het impliceert dat niet-statistisch gebruik van de verkregen gegevens en onwettige openbaarmaking verboden zijn* ».

zekerheid voor de betrokkenen, is het raadzaam te voorzien in een systematische mededeling aan het directiecomité van de Autoriteit van de processen-verbaal van deze ambtenaren wanneer zij de niet-naleving vaststellen van dat finaliteitsbeginsel door een ontvanger van gepseudonimiseerde gegevens die door het NIS beschikbaar worden gesteld, en wanneer die inbreuk een verwerking van persoonsgegevens betreft in de zin van artikel 4, lid 1, van de AVG.

54. Artikel 10 van het voorontwerp van wet behelst een aanpassing van een andere bepaling van de wet openbare statistiek die betrekking heeft op de DPO. Het is een aanpassing van artikel 17 quinquies van de wet openbare statistiek door de aanstelling van de DPO van het NIS te beperken tot personeelsleden van het NIS, terwijl het huidige artikel 17 quiquies deze aanstelling beperkt tot ambtenaren van de FOD Economie voor een hernieuwbare termijn van 3 jaar. Dit geeft geen aanleiding tot opmerkingen van de Autoriteit voor zover de aangewezen DPO over de vereiste vaardigheden beschikt.
55. Het tweede lid van het huidige artikel 17 quinquies wordt eveneens geschrapt. Dit artikel bepaalt dat de DPO verslag uitbrengt bij de minister die bevoegd is voor het NIS, en in het bovengenoemde koninklijk uitvoeringsbesluit van de statistiekwet van 2014 wordt bepaald dat dit verslag een jaarlijks verslag is over de stand van zaken op het gebied van gegevensbescherming, alsmede een beschrijving van de verwezenlijkte werkzaamheden die in de loop van het jaar op dit gebied zijn uitgevoerd. Uit de aanvullende informatie blijkt dat de reden voor deze schrapping de volgende is: "Dat verslag was gerechtvaardigd voor een functionaris voor gegevensbescherming, in de zin van de wet betreffende de openbare statistiek. Het voorontwerp van wijziging van de wet openbare statistiek heeft tot doel de rol van de functionaris voor gegevensbescherming in overeenstemming te brengen met die zoals omschreven in de AVG. Volgens de AVG moet de DPO de verwerkingsverantwoordelijke, d.w.z. de leidinggevende ambtenaar van Statbel, adviseren. Er is dus geen wettelijke of organisatorische reden ter rechtvaardiging van de noodzaak verslag uit te brengen bij de minister". De Autoriteit neemt hier akte van en merkt op dat een dergelijke maatregel niet in strijd is met de rol en de taken die de AVG de DPO toekent, en dat deze nuttig kan zijn in het onderhavige geval, gezien de massale centralisatie van verschillende en mogelijk gevoelige gegevens die de opdracht van het NIS met zich brengt, aangezien zo de politieke verantwoordelijkheid van de bevoegde minister op relevante wijze kan worden uitgeoefend.

Bewaartermijn van de door het NIS verzamelde gegevens en opslag van gegevens betreffende niet-respondenten (art. 8 van het voorontwerp)

56. Artikel 8 van het voorontwerp van wet strekt tot de vervanging van artikel 17 ter van de wet openbare statistiek, die bepaalt dat "*de individuele gegevens die voor statistische doeleinden*

werden verzameld en verwerkt, worden vernietigd of uitgewist wanneer ze voor die doeleinden niet langer benodigd zijn" en "individuele gegevens over niet-respondenten mogen niet langer worden bewaard dan tot het einde van de controle van de statistische enquête waarvoor ze werden gevraagd", door het volgende artikel:

"Persoonsgegevens mogen voor langere perioden worden opgeslagen voor zover de persoonsgegevens louter met het oog op wetenschappelijk onderzoek of statistische doeleinden worden verwerkt overeenkomstig de artikelen 5, lid 1, punt e), en 89, lid 1, van de AVG, mits de bij deze verordening vereiste passende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om de rechten en vrijheden van de betrokkene te beschermen."

57. Eerst en vooral stelt de Autoriteit vast dat deze bepaling in ontwerp geen meerwaarde biedt ten opzichte van de AVG en een herhaling vormt die in strijd is met het beginsel van het verbod op overschrijving van Europese regelgevingen. Zij moet derhalve uit het voorontwerp worden geschrapt.
58. Ten tweede geeft deze bepaling van het voorontwerp van wet, die het huidige artikel 17 ter van de wet openbare statistiek vervangt, waarin de bewaartermijn van de verzamelde gegevens worden gekoppeld aan de behoeften van het specifieke statistische studieproject waarvoor zij werden verzameld, de Autoriteit de indruk dat het NIS zich het recht wil toe-eigenen alle persoonsgegevens die het verzameld heeft ad vitam aeternam te bewaren. Hiernaar gevraagd, verduidelijkte het NIS dat bijna al zijn statistische enquêtes longitudinale enquêtes zijn en dat *"artikel 15 van de wet openbare statistiek Statbel trouwens verplicht in voorkomend geval microgegevens te verstrekken; daarom vernietigt Statbel de gegevens niet"*. Hierbij heeft de Autoriteit twee belangrijke opmerkingen:
 - a. Het zo absoluut toepassen van dit beginsel van tolerantie ten aanzien van het verdere gebruik van persoonsgegevens voor statistische studies en wetenschappelijk onderzoek op een instelling waarvan de permanente opdracht het verzamelen van gegevens is (en die voor haar taken over toegang tot gegevens beschikt van alle overheidsadministraties) om haar statistische programma's uit te voeren, leidt tot een onbeperkte opslag van al die persoonsgegevens. Indien het NIS de persoonsgegevens die het verzamelt en pseudonomiseert echter nooit verwijdt zonder de gebruikte pseudonimiseringsleutels ooit te vernietigen, leidt dit tot een permanente centralisatie vanwege het NIS van een enorme hoeveelheid uiteenlopende persoonsgegevens over de Belgische bevolking; hetgeen een belangrijke inmenging vormt in het recht van de betrokkenen op bescherming van persoonsgegevens, wat vragen doet rijzen met betrekking tot artikel 1

bis van de wet openbare statistiek²⁷ en de beginselen van finaliteit en evenredigheid van het recht op gegevensbescherming. Zelfs wanneer de AVG de verdere verwerking voor statistische studies en wetenschappelijk onderzoek toestaat, impliceert de naleving van het finaliteitsbeginsel dat de modaliteiten van de verdere verwerking van gegevens beperkt moeten blijven tot wat strikt noodzakelijk is voor de latere uitvoering van deze statistische studie of dit wetenschappelijk onderzoek.

- b. Erkennende dat persoonsgegevens het voor wetenschappelijk onderzoek mogelijk maken nieuwe kennis te verwerven, en dat de centralisatie van bepaalde categorieën van gegevens en de opslag ervan gedurende een bepaalde periode statistische en wetenschappelijke onderzoekswerkzaamheden vergemakkelijkt, wijst de Autoriteit er evenwel op dat het aan de wetgever is om dit soort centralisatie van persoonsgegevens te regelen met inachtneming van de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid, en daarbij te zorgen voor passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Overeenkomstig artikel 22 van de Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 8 van het EVRM en artikel 6, lid 3, van de AVG, moet een norm van wettelijke rangorde immers zowel het bijhouden van een datapakhuis regelen, dat een aanzienlijke inmenging in het recht op gegevensbescherming vormt (afhankelijk van de aard van de daarin gecentraliseerde persoonsgegevens, van de grootschaligheid ervan en/of de diversiteit van de doeleinden waarvoor de gegevens worden gebruikt...) als de toegankelijkheid ervan, door de volgende elementen te bepalen: het(de) precieze doeleinde(n) waarvoor deze gegevensbank is opgericht en wordt gebruikt, de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n), de categorieën van gecentraliseerde gegevens die noodzakelijk zijn voor het verwezenlijken van dat(die) doeleinde(n), de bewaartermijn van de gegevens, de categorieën van betrokkenen van wie de gegevens worden gecentraliseerd, de ontvangers of categorieën van ontvangers aan wie deze of bepaalde gegevens worden meegedeeld, en de omstandigheden waarin zij zullen worden meegedeeld. Artikel 9 van de wet openbare statistiek dat bepaalt dat het NIS op basis van gegevens die het rechtstreeks bij de betrokkenen of bij derden verzamelt, databanken mag opzetten en bijhouden, schiet op dat punt tekort.

Met inachtneming van de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid moet derhalve een selectie worden uitgevoerd om uitsluitend te voorzien in de gecentraliseerde opslag voor statistische en wetenschappelijke onderzoeksdoeleinden van bepaalde gepseudonimiseerde categorieën van gegevens waarvoor een terugkerende behoefte bestaat voor statistische en wetenschappelijke studies, en voor zover deze opslag gepaard

²⁷ Dat uitdrukkelijk bepaalt dat voor statistieken verschillende beginselen gelden, waaronder de beginselen van finaliteit en evenredigheid.

gaat met technische beschermingsmaatregelen op basis van goede en geactualiseerde praktijken.

Als waarborg voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, is het in ieder geval aangewezen een maximale bewaartermijn voor de gebruikte pseudonimiseringsleutels vast te stellen.

59. Door artikel 17 ter van de wet openbare statistiek te willen wijzigen met de bepaling in ontwerp, verwijdt de opsteller van het voorontwerp uit de wet openbare statistiek bovendien een beschermingsmaatregel voor personen die hebben geweigerd aan enquêtes deel te nemen die, terecht en met inachtneming van het beginsel van evenredigheid, bepaalt dat *de individuele gegevens van niet-respondenten niet mogen worden bewaard na het einde van het toezicht op het statistisch onderzoek waarvoor het verzoek om deze gegevens was gedaan*. De memorie van toelichting rechtvaardigt deze maatregel met de ontwikkeling van de steekproeftechnieken (met name die welke gebaseerd zijn op roterende steekproeven) en met het beginsel van administratieve vereenvoudiging. Op een vraag hierover antwoordde de algemeen directeur a.i. van het NIS dat *"er profielen bestaan die niet deelnemen aan enquêtes en bijgevolg tot onvolledige resultaten leiden. Daarom is het noodzakelijk de resultaten van de enquête te wege om rekening te houden met de non-response. Om dat te kunnen doen, moet je het profiel van de niet-respondenten kennen. Onder roterende steekproef verstaat men het feit dat dezelfde personen niet meermaals worden ondervraagd (in het kader van de administratieve vereenvoudiging en de vermindering van de belasting voor de respondenten van statistische enquêtes - beginsel dat eveneens in de hierboven genoemde praktijkcode is opgenomen). Hun gegevens moeten dan ook bewaard worden, zodat zij van een toekomstige enquêteronde kunnen worden uitgesloten."* De eerste aangevoerde reden vergt geen bewaring van de persoonsgegevens van niet-respondenten na het einde van de toezichtsperiode en de weging van de resultaten van de enquête. Wat de roterende steekproeftechnieken betreft, is het van belang te onderstrepen dat met de huidige steekproeftechnieken niet kan worden vermeden dat de steekproeven van te ondervragen personen niet op identieke wijze worden samengesteld (met uitzondering van een zekere marge die aanvaardbaar moet blijven). In dat verband wijst de Autoriteit erop dat de filters van Bloom of van Cuckoo algoritmes zijn die het mogelijk maken te vermijden dat databanken worden bijgehouden met identificatiegegevens van non-respondenten, terwijl het door het NIS nagestreefde doel kan worden bereikt, namelijk het opsporen van personen die niet meer moeten worden gecontacteerd (zonder hun identificatiegegevens te bewaren). Het bewaren van de gegevens van niet-respondenten gedurende een periode van meer dan 1 of 2 jaar na de enquête is in ieder geval niet relevant en gerechtvaardigd om de door het NIS vermelde reden. Het tweede lid van het huidige artikel 17 ter moet bijgevolg worden gehandhaafd met, zo nodig, enkele verduidelijkingen (toevoeging van de periode van weging van

de resultaten en in voorkomend geval, na rechtvaardiging in de memorie van toelichting, van de periode die nodig is om in de loop van de tijd een gevarieerde samenstelling van de steekproeven te garanderen).

60. Aangezien bepaalde artikelen van de wet openbare statistiek vragen doen rijzen met betrekking tot de naleving van het recht op bescherming van persoonsgegevens, zal de Autoriteit zich hierover op eigen initiatief hieronder uitspreken.

Mededeling aan de besturen van statistische resultaten in een vorm die de onthulling van individuele situaties mogelijk maakt op grond van een vertrouwelijkheidscontract (art. 2 van de wet openbare statistiek)

61. Artikel 2 van de wet openbare statistiek bepaalt dat individuele inlichtingen die door het NIS gedurende zijn onderzoeken zijn verzameld uitsluitend door het NIS mogen worden gebruikt voor het opmaken van globale en naamloze statistieken, en dat de publicatie of mededeling aan derden van die statistieken niet mag plaatsvinden indien, ingevolge het beperkt aantal aangevers, de onthulling van individuele situaties mogelijk is; dit verbod kan worden opgeheven middels een voorafgaande toestemming van de aangever. Bij gebreke van een dergelijke toestemming mag het NIS deze statistieken evenwel vertrouwelijk meedelen, maar enkel aan de belanghebbende ministeriële departementen, Rijksdiensten of diensten van een Executieve, met uitsluiting van de fiscale besturen.
62. Hiernaar gevraagd, verduidelijkte het NIS dat *"het doel is deze statistieken te kunnen meedelen met de toestemming van de aangever of getelde, of dit vertrouwelijk te doen (d.w.z. op grond van het sluiten van een vertrouwelijkheidscontract), aan bepaalde besturen"* en dat *"Statbel er altijd voor heeft gezorgd dat op de aangever of getelde, in geen geval wettelijke of reglementaire voorschriften worden toegepast op grond van also gekende individuele situaties."* De reden om de belastingadministraties van deze ontvangers uit te sluiten is dat *"het administratieve doel van deze besturen een hoger risico voor de betrokkene inhoudt"*.
63. Overweging 162 van de AVG luidt als volgt: *"Het statistische oogmerk betekent dat het resultaat van de verwerking voor statistische doeleinden niet uit persoonsgegevens, maar uit geaggregeerde gegevens bestaat, en dat dit resultaat en de persoonsgegevens niet worden gebruikt als ondersteunend materiaal voor maatregelen of beslissingen die een bepaalde natuurlijke persoon betreffen."*
64. De Autoriteit merkt op dat een mededeling van dergelijke gegevens waaruit individuele situaties van natuurlijke personen blijken, buiten het kader van het statistische doeleinde treedt en vragen

oproept met betrekking tot zowel het beginsel van legaliteit als de beginselen van finaliteit en transparantie ten aanzien van de betrokkenen van de AVG. Bovendien lijkt de vereiste van het sluiten van een vertrouwelijkheidcontract onvoldoende om te waarborgen dat de uitvoerende macht geen beslissingen tegen deze personen neemt. De Autoriteit dringt bijgevolg aan op de schrapping van dit lid uit artikel 2 van de wet openbare statistiek of de herziening ervan om het in overeenstemming met de AVG te brengen (bijvoorbeeld door het toepassingsgebied ervan te beperken tot gegevens over rechtspersonen, door de regelingen te specificeren die zijn getroffen ter bescherming tegen het risico van besluitvorming of maatregelen ten aanzien van de betrokken natuurlijke personen, door de overheidsdiensten die gebruik kunnen maken van dergelijke gegevensmededelingen te beperken tot diensten zonder beslissingsbevoegdheid ten aanzien van hun gebruikers, door de overheidsdiensten die gebruik kunnen maken van deze mededelingen te beperken tot de statistische autoriteiten die wettelijk onderworpen zijn aan statistische geheimhouding...)

Bepaling van de wet openbare statistiek inzake het beroepsgeheim (art. 18 van de wet openbare statistiek)

65. Artikel 18 van de wet openbare statistiek straft met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek iedere persoon die individuele inlichtingen die bij het NIS zijn verzameld, of globale of naamloze statistieken die op basis van die inlichtingen zijn opgemaakt maar niet openbaar zijn gemaakt door het NIS, publiceert of meedeelt aan personen of diensten die niet bevoegd zijn om er kennis van te nemen.
66. Het begrip "persoon of dienst die niet bevoegd is om er kennis van te nemen" moet worden gedefinieerd, anders riskeert deze beschermingsmaatregel in de praktijk voor de betrokkenen niet doeltreffend te zijn. Wat betreft de gepseudonimiseerde gegevens die door het NIS ter beschikking worden gesteld krachtens artikel 15 van de wet openbare statistiek, hebben enkel de personen die zijn belast met de voorbereidende studie voor het vaststellen van het openbaar beleid, de statistische studie of het wetenschappelijk onderzoek waarvoor om toegang is verzocht, toegang tot de gegevens.
67. Grevraagd naar de ratio legis van deze bepaling over globale en naamloze statistieken, antwoordde het NIS dat *"artikel 18 bepaalt dat individuele inlichtingen, maar ook de globale en naamloze gegevens die met behulp van deze inlichtingen zijn opgemaakt, niet mogen worden gepubliceerd zonder de toestemming van Statbel. Het vertrouwelijkheidscontract bepaalt dat wanneer Statbel gepseudonimiseerde gegevens in het kader van artikel 15 van de wet betreffende de openbare statistiek doorgeeft, de onderzoeksinstelling haar resultaten ter goedkeuring aan Statbel moet voorleggen. Statbel verifieert of de resultaten wel degelijk anoniem zijn voordat het*

toestemming geeft om ze te publiceren." Dit is een passende beschermingsmaatregel voor de betrokkenen. Bijgevolg dient artikel 18 eveneens te worden aangepast om deze bedoeling beter weer te geven, namelijk de publicatie of mededeling van globale of naamloze statistieken die op basis van een verzameling bij het NIS zijn opgesteld, afhankelijk stellen van de voorafgaande verificatie door het NIS van het anonieme karakter van de statistische resultaten.

Verbod op statistische onderzoeken van de persoonlijke levenssfeer (art. 24 quiquies van de wet openbare statistiek)

68. Artikel 24 quinquies van de wet openbare statistiek bepaalt: *"In geen geval zullen de statistische onderzoeken en studies van het Nationaal Instituut voor de statistiek betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer, onder meer op het sexueel gedrag, de overtuiging of activiteit op politiek, levensbeschouwelijk of godsdienstig gebied, het ras of de etnische afstamming."*
69. Deze bepaling beschermt de betrokkenen door te verbieden dat bepaalde gevoelige persoonsgegevens door het NIS voor statistische onderzoeksdoeleinden worden verzameld, namelijk gegevens die betrekking hebben op sexueel gedrag, overtuiging of politieke activiteit op politiek, levensbeschouwelijk of godsdienstig gebied, ras of etnische afstamming. Dit is een passende maatregel om de rechten en vrijheden van de betrokkenen te vrijwaren, maar de Autoriteit wijst erop dat de huidige formulering van artikel 24 quinquies te ruim is, aangezien dit het NIS verbiedt om statistische onderzoeken en studies uit te voeren *"met betrekking tot de persoonlijke levenssfeer, onder meer het sexueel gedrag, de overtuiging of activiteit op politiek, levensbeschouwelijk of godsdienstig gebied, het ras of de etnische afstamming"*. Deze formulering houdt geen rekening met het feit dat het begrip persoonlijke levenssfeer een zeer ruime interpretatie kent in de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het Hof van Justitie van de Europese Unie. Dit begrip beperkt zich niet tot de intieme sfeer van natuurlijke personen of tot wat zich in hun privéwoning afspeelt. De formulering van deze bepaling moet derhalve op de volgende manier worden herzien: *"In geen geval zullen de statistische onderzoeken en studies van het Nationaal Instituut voor de statistiek betrekking hebben op het sexueel gedrag, de overtuiging of activiteit op politiek, levensbeschouwelijk of godsdienstig gebied, het ras of de etnische afstamming."*

Om deze redenen,

De Autoriteit

Is van mening dat het voorontwerp van wet dat voor advies voorligt als volgt moet worden aangepast:

1. Aanpassing van de definitie van het begrip 'sleutel van de pseudonimisering' overeenkomstig de punten 5 tot en met 7;
2. Schrapping van de eerste zin van artikel 1 quater in ontwerp van de wet openbare statistiek, aangezien hier sprake is van een overschrijving van de AVG (punten 9 en 10);
3. Bepaling van de verwerkingen van persoonsgegevens waarvoor het NIS verwerkingsverantwoordelijke is, en bepaling van de taak van openbare dienstverlening van het NIS in de wet openbare statistiek overeenkomstig punt 15 (punten 11 tot en met 15);
4. Nagaan of aan alle vereiste wettelijke en organisatorische voorwaarden is voldaan opdat het NIS de rol van verwerkingsverantwoordelijke op zich kan nemen en, indien nodig, dienovereenkomstige aanpassing van het voorontwerp van wet (punt 19);
5. Expliciete verwijzing naar de inachtneming van artikel 20 van de WVG in artikel 15 van de wet openbare statistiek, verduidelijking van de verplichte elementen ervan en vaststelling van de maatregelen voor de doeltreffende publicatie van mededelingen en gegevenskoppelingen van het NIS (punten 23 en 24);
6. Schrapping van de zinsnede "en die voldoen aan de in de AVG vermelde vereisten" in artikel 5 van het voorontwerp van wet, aangezien het aan het NIS is om te controleren of de grensoverschrijdende gegevensstromen die het wenst uit te voeren, in overeenstemming met de AVG zijn (punten 25 tot en met 27);
7. Behoud van het beginsel van voorafgaande evaluatie van de noodzaak van de soorten gegevens die in de wet openbare statistiek worden meegedeeld (overweging 28 en 45);
8. Verduidelijking in artikel 15 van de wet openbare statistiek van het doeleinde waarvoor gepseudonimiseerde gegevens door het NIS ter beschikking mogen worden gesteld aan leden van de uitvoerende macht, en onderwerping van de betrokken ontvangende diensten aan de naleving van de statistische beginselen (punt 30);
9. Passende omkadering van de voorafgaande verificatie van de hoedanigheid van de wetenschappelijk onderzoeker aan wie de gepseudonimiseerde gegevens mogen worden meegedeeld door het NIS (punten 31 tot en met 33);
10. Verbetering van het vierde lid van artikel 15, aangezien de huidige formulering ervan niet overeenstemt met de huidige beste praktijken op het gebied van pseudonimisering (punt 34);

11. Schrapping van artikel 6 van het voorontwerp van wet van het begrip "bijkomende gegevens" of toevoeging van een definitie van dat begrip en invoeging van een definitie van het begrip van directe identificatiegegevens (punt 36);
12. Invoeging van een definitie van de begrippen controle- en koppelingsverwerkingen van door het NIS verzamelde gegevens en verduidelijking dat de koppelingswerkzaamheden die de gescheiden opslag van directe identificatiegegevens en studiegegevens kunnen uitstellen, enkel diegene zijn die niet kunnen worden uitgevoerd met gebruikmaking van gepseudonimiseerde gegevens, en precisering dat het NIS deze verrichtingen zo spoedig mogelijk uitvoert (punten 37 en 38);
13. Schrapping van het tweede lid van artikel 17 van de wet openbare statistiek bij gebrek aan een relevante rechtvaardiging, en verduidelijking van de soorten functies binnen het NIS die toegang kunnen hebben tot de verzamelde en nog niet gepseudonimiseerde gegevens (punten 39 tot en met 42);
14. Verduidelijking in artikel 7 van het voorontwerp van wet van het doel waarvoor de sleutel van de pseudonimisering mag worden gebruikt na mededeling van gepseudonimiseerde gegevens overeenkomstig punt 48, en oplegging aan het NIS van een minimumbeveiligingsniveau voor de opslag van deze sleutels van de pseudonimisering, alsmede van een verplichting tot registratie van de toegangen tot die sleutels (punten 48 tot en met 50);
15. Toewijzing aan het NIS en niet aan de DPO van de verplichting om veiligheidsmaatregelen te nemen om te waken over het gebruik van de sleutels van de pseudonimisering overeenkomstig de AVG (punt 51);
16. Schrapping van artikel 17 sexies in ontwerp van de wet openbare statistiek wegens herhaling van de AVG (punt 52);
17. Machtiging van de personeelsleden van het NIS van de dienst "vaststelling van een inbreuk" die de niet-naleving van het finaliteitsbeginsel door een ontvanger van gegevens van het NIS vaststellen, om een afschrift van hun proces-verbaal aan de Autoriteit te verstrekken (punt 53);
18. Schrapping van artikel 8 van het voorontwerp van wet wegens herhaling van de AVG en vaststelling, in voorkomend geval, van de nodige wetgevende bepalingen in het licht van de door de Autoriteit gemaakte opmerkingen in punt 58;
19. Behoud van het tweede lid van het huidige artikel 17 ter van de wet openbare statistiek ter handhaving van de bescherming van de persoonsgegevens van de niet-respondenten op statistische enquêtes door toevoeging van de periode van weging van de resultaten en, in voorkomend geval, na rechtvaardiging in de memorie van toelichting, van de beperkte periode om in de loop van de tijd een gevarieerde samenstelling van de steekproeven te garanderen (punt 59);

20. Aanpassing van artikel 2 van de wet openbare statistiek overeenkomstig punt 64 (punten 61 tot en met 64);
21. Aanpassing van artikel 18 van de wet openbare statistiek betreffende het beroepsgeheim overeenkomstig de punten 66 en 67;
22. Correctie van artikel 24 quinquies van de wet openbare statistiek die thans verkeerdelijk verwijst naar het begrip 'persoonlijke levenssfeer' bij het beperken van het toepassingsgebied van statistische enquêtes (punten 68 en 69).

Voor het Kenniscentrum

(get.) Alexandra Jaspar, Directeur